

Bondstorps kyrka

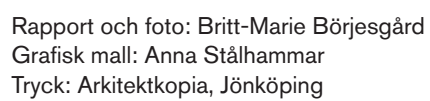
Antikvarisk medverkan i samband med
utvändiga arbeten

*Bondstorps socken i Vaggeryds kommun,
Jönköpings län, Växjö stift*

Bondstorps kyrka

Antikvarisk medverkan i samband med
utvändiga arbeten

*Bondstorps socken i Vaggeryds kommun
Jönköpings län, Växjö stift*

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

Innehåll

Inledning	5
Syfte	5
Historisk	5
Händelsehistorik gällande spånbeklädnaden	6
Före åtgärd	7
Omfattning och vidtagna åtgärder	8
Takarbeten	8
Byte av rötskadade spån	8
Tjärning av tak	8
Byte av spån tornet	9
Byte av spån stödben	10
Målning av fasaden	10
Målning av snickerier	10
Takfot och fönster	10
Tornluckor m.m.	11
Förgyllning av kors	12
Övriga arbeten	12
Lagning av tornluckor	12
Underhåll av vindflöjel	12
Ventilering av vinden	12
Sammanfattning	12
Utvärdering	13
Antikvariska synpunkter och reflektioner	14
Rötskadade spån	14
Kulör fönsterbågar och takfot	14
Referenser	14
Tekniska och administrativa uppgifter	15
Bilagor	15
Bilaga 1 Fotografier	15
Bilaga 2 Materialspecifikation	25

Utdrag ur digitala fastighetskartans blad Bondstorp: 63E 8dS.

Inledning

Länsstyrelsen lämnade i beslut daterat 2015-11-26 tillstånd till utvändiga arbeten på Bondstorps kyrka. dnr 433-7104-15. Länsstyrelsen lämnade vidare i beslut daterat 2016-08-02, tillstånd till att tjära ljudluckorna på kyrkan, dnr 433-4683-2016.

Det första tillståndet gällde för omläggning av stavspån, ommålning av utvändiga snickerier och fasad, tjärningsarbeten och byte av ljudluckor. Som villkor gällde bl.a. att arbetena skulle utgå från handlingar upprättade av Br Birgerssons Bygg AB, 2014-09-16, stavspånen skulle utföras lika befintliga och nya ljudluckor skulle vara identiska. Vidare skulle arbetena ske med antikvarisk medverkan och dokumenteras. I tillståndet daterat 2016-08-02 lämnades tillstånd att byta ytbehandling på ljudluckorna till tjära.

Byarums kyrkliga samfällighet utsåg läns museet och Britt-Marie Börjesgård som antikvarisk medverkande som även har sammanställt rapporten.

Växjö stift har varit involverat i projektet genom att stiftet har tecknat ett ramavtal med takspånsentreprenören och Bondstorps kyrka har utgjort ett modellobjekt.

Syfte

Syftet med åtgärderna var att vårda och underhålla kyrkan. Att byta rötskadade spån, samt tjärstryka och måla kyrkan exteriört.

Historik

Bondstorps kyrka är en timrad träkyrka som uppfördes 1694–1695. Kyrkan har medeltida ursprung med bevarade medeltida inventarier, men kunskapen om den medeltida kyrkan är dock begränsad.

I slutet av 1800-talet genomfördes en omfattande renovering, den traditionella spåntäckningen ersattes med en reveterad vit-

Kyrkan från söder vid startmöte maj 2016.

Ekspånen stod vita då de hårdare spånen inte hade sugit in rödfärgen.

putsad fasad, fönstren förstörades och spåntaket byttes till ett plåttak. Invändigt ersattes den fasta inredningen med lösa bänkar och väggarna kläddes med pärlspontspanel. På 1950-talet återfick kyrkan delar av sitt ursprungliga utseende då tak och fasader åter spånbekläddes och de lösa bänkarna ersattes av slutna bänkkvarter. Huvudentrén förlades till västfasaden genom tornet, vilket byggdes delvis om i samband med detta. Arkitekt för arbetena var länsarkitekt Malte Erichs.

Vinden tilläggsisolerades 1980 och spåntaket lades sedan om 1987–1988.

Händelsehistorik gällande spånbeklädningen

Vid en ombyggnad 1889–90 moderniserades den spånkädda timmerkyrkan, den reveterades och vitkalkades och spåntaket ersattes med ett plåttak.

Vid en restaurering 1953–54 återfick sedan kyrkan sin äldre karaktär genom att kyrkan och taket spånbekläddes (arkitektens handling föreskriver att kluven furuspån skulle nyttjas).

”Tornet inklädes till väggar och tak med kluven furuspån. Spånbeklädningen berikas med mönsterpartier liknande dem å kyrkans gamla västgavel. Vid all spånkäddelse gäller att den ska ske enligt arkitektens anvisning och med användande av rakt, runt och spetsigt avskurna spån....Plåttak borttages. Väggar och tak spånkäddas likt tornet.”

År 1980 lämnades tillstånd till att tilläggsisolera vinden. I beslutet från Riksantikvarieämbetet betonades vikten av ventilation.

”...vid isoleringsarbetet får ventilationsspringor vid takfoten inte täpas till. Om ej erforderlig ventilation finns måste sådan anordnas.”

Under 1987–88 lades taket om. Entreprenör för arbetena var Sven Samuelssons Byggnadsfirma i Tranås och de kluvna spånen levereras av Saljebygdens hemslojd AB, i Skirö. I handlingen står att läsa:

”Tidigare spån bestod av sågad spån, ej fackmässigt lagt och i mycket dåligt skick.”

Spånen byttes på taken, på långhus/absid, sakristia och torn samt de sex stödbenen. Ersättningsspån var handspjälkat furutakspån och tjärdoopat före uppsättning. Offerten beskriver att den var rak och förborrad, spånen skulle spikas med syrafast kamspik 60x25. Undertakets kompletteringsspikas med 4” galvspik. ”Spånen läggs enligt RAÄs föreskrifter med luftad takfot ochnock”. Täckningen av stödbenen nämndes inte särskilt i handlingen.

Fasadspånen gicks igenom och enstaka spån byttes. Fasaden borsades och målades 2 ggr med rödfärg.

I rapporten noteras att den befintliga takbotten i långhus/absid och sakristia är glespanel med tillfredsställande luftning. Tornspirans takbotten är spontad panel som borrats med hål för att få luftning.

I slutbesiktningsutlåtandet noteras vidare att:

”Täckbrädor till grundstock till stödben vid vapenhuset skall rengöras noga samt tjärstyckas två ggr med dalbränd tjära. Detta arbete kan utföras först under våren 1989 vid lämplig väderlek.

Taket bör tjäras om efter ca två år, därefter vart femte år.”

Mötet mellan tak och torn, inför arbetenas start.

Före åtgärd

Det spåntäckta tjärade taket var torrt och man kunde ana skadade spån spridda över takytan vid besiktning från mark. Inför arbetena gjordes under våren 2015 en besiktning på plats från lina av Hälsinge Takspån för att bedöma skadorna och omfångsberäkna behovet av att byta spån. I anslutning till besiktningen 2015 utfördes också smärre akuta arbeten,nockbrädorna på långhuset och sakristian ersattes då de var kraftigt rötskadade. Vidare så skruvades infästningen av åskledaren fast, den satt tidigare monterad med böjda spikar.

Stödbenen till tornet, uppvisade partiella kraftiga rötskador, särskilt åt norr där de var klädda med furuspån. Åt söder var stödbenen klädda med ekspån, som inte sög till sig färg på samma sätt som furuspånen, vilket gjorde att flagade partier stod vitaktiga mot den i övrigt rödfärgade fasaden. Täckbrädorna till stödbenens horisontella grundstockar var målade med en svart oljefärg som flagade.

Kyrkans rödfärgade fasader var partiellt flagade och hade viss grön algpåväxt, mestadels på fasaderna åt öster och norr samt sakristian.

Färgen på fönstren och då framförallt åt söder flagade och kittet var delvis sprött och ramlade ur kittfalsen. Fönstrens och taklistens vita färg var bruten i en gulvit ton. Luckorna i tornet var även de målade med en vit oljefärg, de var dock inte konsekvent målade med linoljefärg. Vissa luckor såg inför arbetena ut att vara i behov av trälagningar.

Södra takfallet före, vissa skadade spån gick att uppfatta från mark.

Rötskadade spån på stödbenen på kyrkans norra sida.

Bytta spån på sakristians östra takfall.

Omfattning och vidtagna åtgärder

Takarbeten

Byte av rötskadade spån

Taket gick över från lina och rötskadade spån revs. Vid en närmare besiktning visade sig många spån som på ytan såg bra ut vara ruttna inuti. Detta gjorde att avsevärt flera än den i förväg beräknade mängden spån kom att bytas. Det var inga tydliga avgränsade områden av skadade spån utan de förekom över hela takytan. Det västra takfallet på sakristian var dock generellt i dåligt skick så där byttes samtliga spån. Sammanlagt byttes ca 2000 spån, vilket var tre gånger fler än beräknat. Ersättningsspånen var spjälkade, uttagna ur kvartersågade furuplank och tjärdoppade. De spikades med galvad spik.

Pågående arbete, översikt från sydost. Takspånen är partiellt bytta.

Tjärning av tak

Taket renborstades inför tjärningen. Trätjärnan applicerades varm. Den värmdes på mark till cirka 60 grader och transporterades upp på taket i termosar. Termosarna är trycksatta så tjärnan lades på med

Pågående arbeten, långhusets och tornets tak är tjärade, omläggning pågår av sakristians tak.

dysor och penslades sedan ut till ett jämnt lager.

Som överenskommet med stiftet har ett äldre lager av svenskproducerad tjära nyttjats, av fabrikat Skogens Kol, TA Special (1 fat).

Byte av spån tornet

De sågade furuspånen på tornets sydsidor var torra och spröda med partiella urfall och rötskador. Spånen byttes på fyra av tornets åtta sidor. Spånen byttes lika befintligt, i fallande bredder. Detta justerades under arbetets gång, då de först ersattes av spån i fasta bredder. Efter påpekande åtgärdades detta efter beställarens och antikvariens önskemål. Spånen är ovanligt smala, vilket kanske inte är optimalt ur ett funktionellt perspektiv, men då det var ett partiellt byte på bara delar av tornet så var det angeläget att behålla uttrycket. Fasadspånen levererades grundmålade med Falu rödfärg.

På fasaderna generellt utöver tornet byttes cirka 100 spån. På korets norra sida byttes ett sammanhängande mindre parti.

På tornets södra sida ersattes först spånen med spån bredare än befintliga. Skillnaden mot ursprungliga smalare spånen framgår tydligt mellan de två olika fasadsidorna.

Tornets södra sida, efter att de nya spånen har modifierat i fallande bredder.

Pågående byte av spån på stödbenen.

Detalj, pågående läggning av nya spån på stödbenen.

Rödfärgning, Marcus Hugg stryker stödbenen med rödtjära.

Byte av spån stödben

Spånbeklädnaden på stödbenen byttes generellt. Stödbenen hade blandade spån, spjälkade furuspån åt norr och sågade spån av ek mot söder. Spånen uppvisade partiella rötskador och problem med vidhäftning av färgen framförallt på ekspånen. Rödfärgen hade inte trängt in i ytan på samma sätt då ek är ett hårdare material.

Samtliga spån revs, stödbenen var klädda på tre sidor, på baksidan står bjälken bar. Den översta delen av stödbenen i mötet mot fasaden var tidigare klädda med papp, denna demonterades också. Bjälkarna var generellt i gott skick, utan behov av lagningar. Ett av stödbenen mot söder var lagat sedan tidigare. Nya spjälkade furuspån monterades. Spånen var grundmålade med Falu rödfärg och ströks sedan med rödtjära för bättre vidhäftning och hållbarhet. Rödtjäran var Stig Björklunds Rödtjära med pigment från Falu koppargruva.

Samtliga spånarbeten, byte och tjärning på tak och fasad utfördes av Hälsinge Takspån AB.

Målning av fasaden

Samtliga fasader målades med slamfärg. Fasaderna borstades med piassavakvast före målningen. Fasaderna målades med äkta Falu-rödfärg, färgen penselströks.

Slamfärgsmålningen utfördes av Hälsinge Takspån AB.

Målning av snickerier

Takfot och fönster

Alla ljusa snickerier, takfot, foder, samtliga fönsterbågar och kar-mar har målats om. Ytorna skrapades och målades med en ljus grå (bruten vit) linoljefärg, kulör NCS 1002-Y. I samband med målningsarbetena avlägsnades också stora mängder gamla rostiga

häftklammer som satt framförallt på takfoten, dessa var troligen kvarlämnade sedan tidigare omtjarning av taket.

Vissa fönsterbågar var i behov av omkittning, falsarna schellackerades före kittning, linoljekitt, av märket Åffa nyttjades.

Tröskeln till sakristian samt korsen i överluset till porten i väster målades med svart linoljefärg, med järnoxidsvart pigment.

Den använda linoljefärgen var tillverkad av Ottossons Färgmakeri AB.

Tornluckor m.m.

Kulör och val av ytbehandling på tornluckorna kom att diskuteras. Frågan att eventuell byta från vitmålade luckor till att tjärbehandla dem lyftes i en kompletterande tillståndsansökan till länsstyrelsen.

Luckorna gjordes trärena på utsidan, för borttagning av färgen användes kaustiksoda, på insidan skrapades lös färg. Utsidorna ströks med dalbränd svensk trätjära levererad från Claessons trätjära AB. Insidan målades med en brun i tonen avstämd linoljefärg. Den bruna linoljefärgen på ljudluckornas insidor, karmar samt tillhörande beslag bröts av lika delar grön umbra och brun/bränd umbra (50/50 786 + 711), från Ottossons Färgmakeri AB. För rengöring av ljudluckor nyttjades kaustiksoda.

Anledningen till att bara utsidan tjärströks var framförallt tidsbesparande och motiveras av ekonomiska skäl.

Även täckbrädan över stödbenens bottensyll tjärströks. De var inför arbetena målade med en svart alkydfärg som flagade. Brädorna renskrapades och ströks sedan med tjära.

Målningsarbetena utfördes av Hjortbrons Målarverkstad AB, Vaggeryd.

Färgen på fönstren i tornet flagade.

Vissa av ljudluckorna i tornet var inte målade med traditionell linoljefärg.

Ett av långhusets fönster före åtgärd.

Förgyllning av kors

Då det var ställning byggd i höjd med tornets fasad för fasadarbetena, beställdes kompletterade ställning för att också kunna förgylla korset. Utöver korset på spiran förgylldes också korsen i överljusfönstret över porten i väster. Till förgyllningen nyttjades guldgrund och bladguld 23,75 karat. Förgyllningen utfördes av Hjortbrons Målarverkstad AB.

Övriga arbeten

Lagning av tornluckor

Två av tornluckorna hade partiella rötskador i panelen, dessa demonterades och skadade delar lagades i verkstad. Arbetena utfördes av Åkerhags Byggnads AB.

Underhåll av vindflöjel

I anslutning till takarbetena demonterades vindflöjeln som sitter på nocken i öster för underhållsåtgärder. Kulan var rostskadad så den byttes. Lagningsarbetena utfördes av Gt-svets i Skillingaryd. Vindflöjeln blåstrades sedan och målades med moderna metoder, detta utfördes av Vaggeryds industriservice. Då vindflöjeln var modern, den tillverkades i samband med renoveringen på 1950-talet, lades inga antikvariska aspekter på metoderna.

Ventilering av vinden

Eftersom många av de rötskadade spånen inte var skadade på ytan utan ruttnade underifrån undersöktes ventilationen på vinden. Vid en kontroll visades sig isoleringsmaterialet vara alltför tätt nedstoppat i facken ner mot takfoten. Detta åtgärdades genom att isoleringen lyftes bort mot takfoten i fyra fack på prov. Arbetet utfördes av Åkerhags Bygg AB.

Under december 2016 fullföljdes arbetena och isoleringen mot takfoten togs bort i samtliga fack.

Vindflöjeln efter renovering. Foto: Lars Andersson.

Sammanfattning

De aktuella arbetena har innefattat:

- byte av rötskadade takspån
- byte av fasadspån på fyra av tornets åtta fasadsidor
- byte av sågade ekspån på stödbenen till kluvna furuspån
- rödtjärning av stödbenen
- tjärning av taket
- slamfärgsmålning av fasaden med Falu rödfärg
- målning av fönster och taklist
- färgborttagning och tjärning av ljudluckorna
- förgyllning av tornspira
- ommålning av vindflöjel

Utvärdering

Slutbesiktning av de utförda arbetena genomfördes den 20 september 2016. Vid besiktningstillfället deltog, från pastoratet kyrkoherde Erik Dreier, Lars Andersson och Claes-Göran Carlsson, Björn Klaesson, Hälsinge Takspån AB, Magnus och Jennie Ottosson, Hjortbrons Målarverkstad AB och antikvarie Britt-Marie Börjesgård, länsmuseet.

Pastoratet hade utsett Jönköpings läns museum, Britt-Marie Börjesgård till antikvarisk medverkande. Länsmuseet har följt de utförda arbetena i samråd med entreprenörer och beställare. Per Morin, Växjö stift, var utsedd till besiktningsman, men då han var förhindrad att delta hade han lämnat en skriftlig delegation till antikvarie Britt-Marie Börjesgård.

Genomförda arbeten gicks igenom. Hälsinge Takspån rekommenderade att en omtjärning utförs 2017 av partier med nytt spån, d.v.s. stödbenen och sakristians västra takfall. Pastoratet har att pröva frågan och göra en separat beställning. Enstaka smärre anmärkningar gällande färgstänk åtgärdades vid besiktningen.

Länsmuseets generella synpunkt var att arbetena var väl utförda och i överensstämmelse med länsstyrelsens beslut och de av länsmuseet preciserade anvisningarna. De slutförda arbetena hade genomförts på ett antikvariskt tillfredsställande sätt, några tekniska brister eller avvikelser från handling noterades inte och arbetena godkändes därmed.

En skriftlig materialspecifikation från Hjortbrons Målarverkstad AB och fotografier från Hälsinge Takspån som dokumenterar omfattningen av bytta takspån har lämnats enligt överenskommelse vid slutbesiktningen, se bilaga.

Slutbesiktningen, från vänster kyrkoherde Erik Dreier, kyrkogårdsföreståndare Lars Andersson, Magnus Ottosson, Hjortbrons Måleri AB, antikvarie Britt-Marie Börjesgård och Jennie Ottosson, Hjortbrons Måleri AB.

Arbetsstyrkan från Hälsinge Takspån, från vänster Marcus Hugg, Mats Hugg och Jonas Hugg tillsammans med Lars Andersson.

Isoleringen rakades initialt upp ur några fack ner mot takstolen för att förbättra ventileringen av vinden.

Skrapad takfot, de tidigare färgskikten framträder.

Antikvariska synpunkter och reflektioner

Rötskadade spån

Fler spån är beräknat visade sig vara rötskadade. Det anmärkningsvärda var att de inte var synbart skadade på ytan utan att de hade ruttnat underifrån. Orsaken till detta diskuterades och frågan om ventilation på vinden aktualiserades. Minnesbilden från den konsultvandring som genomfördes hösten 2013, då pastoratets samtliga kyrkor besiktigades, var att det upplevdes vara fuktigt på vinden.

Vid en kontroll visade sig isoleringsmaterialet vara alltför tätt nedstoppat i facken ner mot takfoten. Isoleringen togs bort mot takfoten initialt i fyra fack, två på respektive sida av takfallet. Luftgenomströmningen förbättrades märkbart genom detta, men isoleringen bör lämpligen tas bort generellt mot takfoten för en bättre luftning. (Detta utfördes under december 2016.)

Som nämns i händelsehistoriken i början på rapporten så betonade Riksantikvarieämbetet 1980 i sitt beslut avseende tilläggsisoleringen vikten av ventilering. "...vid isoleringsarbetet får ventilationsspringor vid takfoten inte täppas till. Om ej erforderlig ventilation finns måste sådan anordnas."

I handlingen från arbetena 1977–1978 står att tornspirans takbotten är spontad panel som borrats med hål för att få luftning. Detta verkar dock inte vara utfört, några borrade hål är inte synbara.

Kulör fönsterbågar och takfot

När fönsterbågarna och takfoten skrapades kunde noteras två olika kulörer och lager under den översta vita färgen. I botten fanns en ljus varmgrå kulör, troligen bruten med grön umbra och därpå en svagt gulvit kulör.

Referenser

Arkiv

Jönköpings läns museum. Topografiska arkivet.

Tryckta källor

Sörensen, Mattias. 2006. *Kulturbistorisk karakterisering och bedömning Bondstorps kyrka*. Jönköpings läns museum, byggnadsvårdsrapport 2006:37.

Tekniska och administrativa uppgifter

Jönköpings läns museums dnr: 12/16 (344/15)
 Länsstyrelsens dnr: 433-7104-15 (utvändiga arbeten), 433-4683-15 (tornluckor)
 Beställare och fastighetsägare: Byarums pastorat
 Takentreprenör: Hälsinge Takspån AB
 Målning av snickerier: Hjortbrons Målarverkstad AB
 Antikvarisk medverkande: Britt-Marie Börjesgård
 Rapportansvarig: Britt-Marie Börjesgård
 Foto: Britt-Marie Börjesgård
 Slutbesiktning: 20 september 2016
 Län: Jönköpings län
 Kommun: Vaggeryds kommun
 Socknar: Bondstorps socken
 Fastighetsbeteckningar: Bondstorp 13:1

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Bilagor

Bilaga 1

Fotografier tagna under arbetes gång och slutbesiktning.

Nockbrädan och fästena för åskledaren byttes 2015 i samband med besiktningen av taket inför arbetena.

Byte av takspån, sakristians östra takfall.
Foto: Hälsinge Takspån.

Byte takspån, södra takfallet. Foto: Hälsinge Takspån.

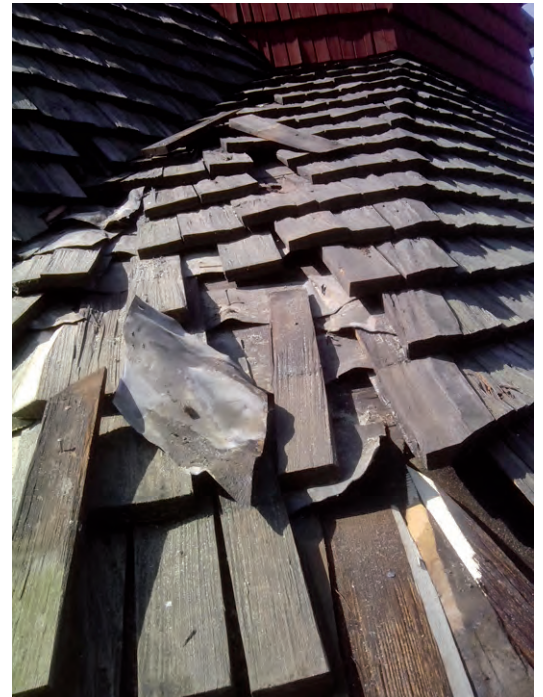
Detalj av bytta spån i vinkeln mellan tornet och långhusets tak, södra fasaden. Foto: Hälsinge Takspån.

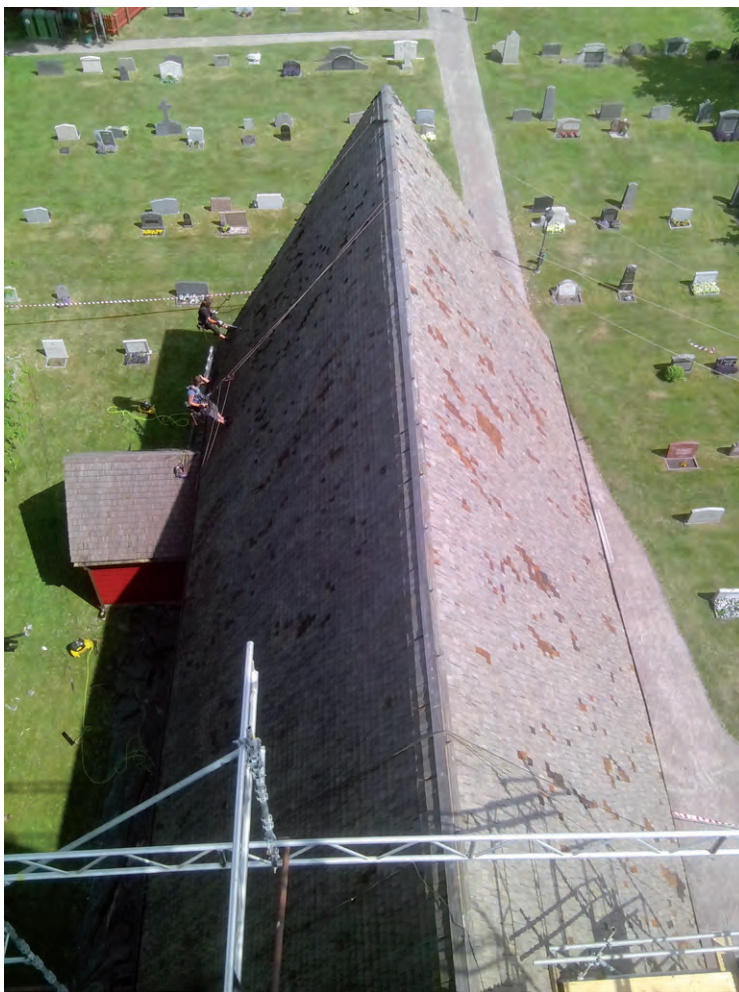
Byte av takspån norra takfallet. Foto: Hälsinge Takspån.

Pågående omläggning, norra takfallet. Foto: Hälsinge Takspån.

Detalj tidigare inskottsplåtar, tornets norra takfall. Foto: Hälsinge Takspån.

Översikt över långhusets tak från spiran, spånen är bytta, taket ännu inte tjärat. Foto: Hälsinge Takspån.

Takbotten sakristians västra sida. Foto: Hälsinge Takspån.

Takbotten sakristian. Foto: Hälsinge Takspån.

Detalj, spikning av ersättningsspån. Foto: Hälsinge Takspån.

Rivning av spån, stödbenen norra fasaden.
Foto: Hälsinge Takspån.

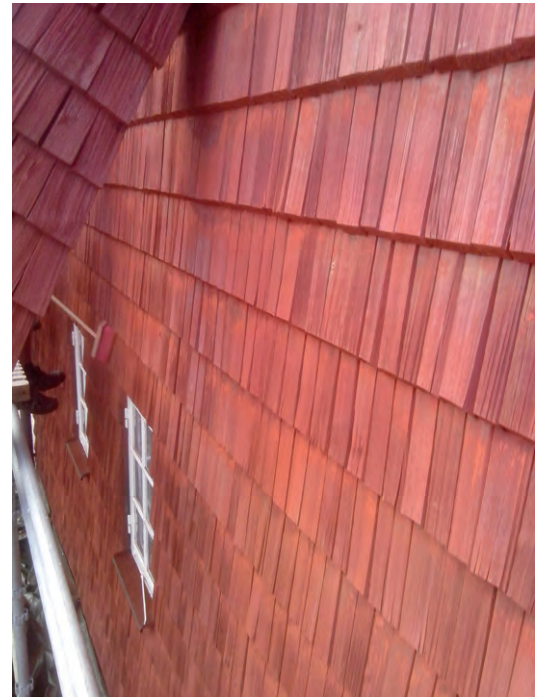
På korets norra fasad byttes ett antal röt-
skadade spån. Foto: Hälsinge Takspån.

Takfallen är nytjärade, från söder. (Ljudluckorna är ännu inte tjärade.)

Översikt över det södra takfallet vid slutbesiktningen.

Inför rödfärgningen borstades fasaden med en piassavakvst. Foto: Hälsinge Takspån.

Ett av stödbenen åt söder, var sedan tidigare lagat. Foto: Hälsinge Takspån.

Översikt över det norra takfallet vid slutbesiktningen.

Under arbetets gång, färgen är borttagen på ljudluckan.

Ljudluckorna målades invändigt med brun linoljefärg.

De färdiga fönstren, detalj.

De tjärade ljudluckorna.

Överljuset vid entrén i väster, med de förgyllda korsen.

Täckbrädorna över stödbenens syllar tjärströks.

Ett av de nymålade fönstren.

Korset förgylldes. Till vänster detalj av infästningen, i bakgrunden, Jennie Ottosson. Nedan till vänster: Korset med Magnus Ottosson i bakgrunden.

Den renoverade vindflöjeln är återmonterad.

Översikt från söder.

Översikt från sydost.

Översikt från sydväst.

Norra fasaden.

Översikt från nordväst.

Översikt från norr.

Översikt från väster.

Den färdiga kyrkan, översikt från nordost.

SPECIFIKATION:

Projekt: Bondstorps kyrka, målning utvändigt

Måleriarbeten utförda 2016

Bondstorps kyrka, Vaggeryds kommun

Beställare: Byarums Pastorat, Vaggeryd

Målare: Hjortbrons Målarverkstad AB, Vaggeryd

Materiallista:

Linoljekitt, fönster - Åffa

Glasfalsar är schellackerade före kittning.

Linoljefärg, 1002-Y ljusgrå, fönster, dörrfoder/ karm och samtliga takutsprång - Ottossons Färgmakeri AB

Dalbränd svensk trätjära, ljudluckor samt tornstag - Ottossons Färgmakeri AB (Claessons trätjära AB)

Guldgrund - Hjortbrons Målarverkstad AB

Bladguld, 23,75 karat, korset på spiran samt korsen i överljus västerport.

Kaustiksoda, rengöring ljudluckor - Nitor

Linoljefärg, brun (50/50 786 + 711), ljudluckor insida, kanter samt tillhörande beslag- Ottossons Färgmakeri AB

Linoljefärg, järnoxidsvart, tröskel sakrestia samt korsen i överljus västerport - Ottossons Färgmakeri AB

Hjortbrons Målarverkstad AB

Vaggeryd, 21 sep 2016

Under sommaren 2016 genomfördes en yttre restaurering av Bondstorps kyrka. Arbetena innefattade byte av rötskadade spån, smärre trälagningar, målning av fönster och takfot, omförgyllning av kors, rödfärgning av fasaden och tjärstrykning av tak och ljudluckor.